

Detsember 2007

Kassarimaa

President Toomas-Hendrik Ilves koos abikaasa Eveliniga 8. augustil 2007 Kassari rahvama-
ja ees.

Foto: Mart Mõniste

- 2002 aastal külastas meid presidendi abikaasa proua Ingrid Rüütel
- 1997 aastal viibisid saarel presidendipaar Helle ja Lennart Meri.

2007. aasta Kassaris

Jaanuvar

14. Kursus "Koduaed ja koduümbruse maastikuhooldus. Juhendaja Kristiina Hellström. Kohal 10 inimest.
21. Maastikuhoolduskava eesmärkide tutvustamine ja Käina valla Kassari osa üldplaneeringu tutvustamine K. Hellströmi poolt. Kohal 12 inimest.

Veebruar

4. Külade struktuur, ehitamine ja uusehitused Kassaris. Kassari üldplaneering. Juhatas K. Hellström. Osales 9 inimest. Hiiu Leht, 02.02.
5. Algasid näitemängu proovid.
- 8.–11. BaltTour Riias. Osalesid Kassari ettevõtjad Tiina Kopli (OÜ Mainegrupp), Margit Kääramees (Mäeotsa talu), Ly Kaups (Roose puhkemaja).
16. Merike Niimann artikkel "Sild üle ajastute" Hiiu Lehes kauaaegsetest Kassari kooli õpetajatest Aleksander ja Liisa Loometsast.
- 16-18. TourEst Tallinnas. Kassarit esindasid Margit Kääramees ja Ly Kaups.
18. Puisniitude ja puiskarjamaade taastamine ja hooldus. 9 osalejat.
22. Eesti Päevalehe valimisprojekti "Poliitik külas külas" raames kohtumine Riigikogu kandidaadi rahvaliitlane ja põllumajandusministri abiminister Rain Vändrega, kus Hiiumaa põllumehed õigust nõudsid põhjendamatult 2004. ja 2005. aasta toetuste tagasinõudmise asjus. Kihutuskõnelejate kuumi päid jahutasid kohaliku ansambli esituses kupleed "võimu" teemal ja "Kärdla tohtre toro", mida esitasid Evi Sadul ja Kalju Hülge. Päevast käisid osa saamas ka külalised Kärdla Päevakeskusest. Koos u 90 inimest. Kupleed leiad lk 17.
24. Lumest Vabariigi ehitamise Kassari mõisas korraldasid hotell Liilia, Mõisa Pood ja Vetsi Tall.
25. Orjaku küla vastlapäev. Liulaskmist nautis 25 inimest.

Märts

4. Millele peaks keskenduma maastikuhoolduskava? Asustus ja väärtuslikud kooslused. Arutelu keskkonnateenistuse (Maie Jeesser, Anni Ström) ja vallavalitsuse (Tiivi Lipp) osavõtul, juhatas K. Hellström. Osales 13 inimest.
27. Rahvusvaheliseks teatripäevaks "85 aastat teatritegemist Kassaris" kirjutas Merike Niimann.
31. Käina kultuurikeskuses Kärdla kultuurikeskuse näiteringi esituses "Emmeliine ja kapten Trumm". Öhtu jätkus teatrikuu lõpetamisega saare näitetruppide osavõtul koos küla-
listega Kuressaare Linnateatrist.

Aprill

5. Ülestõusmispühade missal Kassari kabelis esines meie segaansambel.
7. Kestvusratsutamise võistlused 43 km ja 51 km. Korraldaja MRÜ Kassari Ratsamatkad
11. Kassari ühisveevärgi ja kanalisatsiooni trasside rekonstrueerimise arutelu. Osa võttis 26 inimest.
12. LEADER strateegia arutelu Käina vallamaja saalis. Osavõtjad Kati Kukk, Heli Tuisk, Merike Niimann.
19. Konkursil "Tunnustatud Eesti Maatoit 2007" Põltsamaal auhinnati OÜ Vetsi Tall toite "Hiiu lambaroog", "Kruubipuder köögiviljapärjas", praad "Vetsi vedruvanker". Maaleht nr:16/19.04
21. Traditsiooniline võistkondlik Jüriööjooks Vetsi Talli auhindadele.
25. Meie segaansambel esinemas Kärdlas üle-Hiiumaalisel eakate taidluspäeval Kärdla kultuurikeskuses.

Mai

5. Orjaku küla kevadtalgud. Puhastati teeääri. Remonditi Orjaku liitsihi alumist tuletorni ümbritsev aed. Värske ilme said bussiootekohad. Töötas üle 40 inimese.
11. Kassari Pühapäevakooli emadepäeva piknik.

12. Kassari haridusseltsi üldkoosolek. "Kassarimaa" lehe ilmumise 10. aastapäeva tähistamine. Leht on ilmunud tänu kolmele toimetajale ja rohkem kui 60 kaasautorile. Käina valla käsitöötegijate kaltsuvaipade näitusmüügi avamine. Ühispildistamine Kassari kabeli ees fotonäituse "Vana uus Kassari" jaoks. Eesti Päevaleht 14.05, Hiiu Leht 11.05
12. EMV Kestvusratsutamises kuni 18.a. 51 km. Korraldaja MRÜ Kassari Ratsamatkad.
19. Emmaste laat. Kauplemas käis Merike Niimann.
20. Aruteludest osavõtjatega ringsõit ida ja lõuna Hiiumaal: pärandkooslused, pargid, aiad. Osales 8 inimest.
27. Käina laat. Kauplemas käisid Maarja ja Merike Niimann, Jüri Rebane.
27. Lauamängude konkursist osavõtjate autasustamine. Mängude ideed olid puzzle, doomino, musta notsu, tsirkuse, reis ümber maailma ja alias tüüpi. Ideekavandid esitasid Airi Kokla Paladelt, Silvi Laidro Kogri külast ning Hiivi-Liivi Mugamäe ja Maarja Niimann Kassarist. Hiiu Leht, 1.06.

Juuni

- 5-6. Nooremate Noorkotkaste ja Kodutütarde laager Kassari rahvamajas.
8. Maarja Niimanni lugu "Maailm kuklapoolel" Hiiu Lehes vahetusõpilaseks minekust Austraaliasse ja Uus-Meremaale.
8. Kontsert Kassari kabelis sarjast "Kolm risti Kassari kohal". Esines EELK Emmaste Immanueli koguduse ansambel, juhatas Siiri Rüütelmaa.
9. Enn Parve näitemängu "Hiired salves" esietendus. Osades mängisid: Evi Sadul, Ulvi Uusoja, Marje Oolmets, Ester Tammis, Kalju Hülgi, Toivo Platov. Lavastas Tiia Korv. Pealtvaatajaid 102. Hiiu Leht 19.06
13. Kohtumine Rae valla Kultuurikoja inimestega. Merike Niimann rääkis seltsi tegevusest ja tutvustas rahvamaja.
15. Kohtumine Jõgevamaa Kamari nais-ansambliga. Merike Niimann rääkis meie ansambli tegemistest.
- 15-17. Rahvamajas Tuuru koolitus isadele, mis lõppes Jaanus Rohumaa lavastatud näidendiga "Superisa. Lood elust enesest". Õhtu tulu 3731 krooni annetati Hiiumaa Lastekaitse Ühingule.
22. Toimus traditsiooniline jaanipäevale eelnev Orjaku küla kokkutulek, seekord küla kiigeplatsil, kus vastvalminud neli lauda ja kaheksa pinki leidsid kohest kasutamist. Külaseltsi poolt oli selleks puhuks koostatud ka fotostend vaadetega endisaegsest ja praegusest Orjakust. Koos üle saja inimese. Tantsuks mängisid vennad Elmid Kassarist-Janek, Indrek, Marek ja Janno.

23. Kassari muuseumis fotonäituse "Vana uus Kassari" avamine. Vanad fotod on pärit Hiiumaa Muuseumi arhiivist. Nüüd käisid samu kohti pildistamas Marje Varin, Aidar Kääramees, Urmas Liit.
23. Võiduparaadil osales Heli Tuisk.
24. Orjaku sadamast Tuletorni kai äärest alustas oma ümbermaailma sõitu purjelaev "Martha", kapteniks Hillar Kukk, tüürimeheks Simmu Sillamaa, pootsmaniks Jaanus Kirs.
24. Surnuaia pühal Kassari kabeliaias laulis meie ansambel.
- 26-28. Lastekaitse Liidu suvekoolis Pedasel osales Heli Tuisk.

Juuli

- 5.-18. Rahvusvaheline vabatahtlike laager Kassari rannaniite hooldamas. Osalesid vabatahtlikud USAst, Itaaliast, Tšehhimaalt, Poolast ja Šveitsist.
8. Kontsert Kassari kabelis sarjast "Kolm risti Kassari kohal". Esines Tõrva kammerkoor "Sillervo".
14. E. Parve 3vaatuseline komöödia "Hiired salves". Pealtvaatajaid 111.
14. Kassari kabelis Henri Laksi kontsert.
20. Kassari kabelis Hiiu Folgi autorilaulude öökonsert.
21. Käsitöö ja omatoodangu laat Kärddlas Vabrikuväljakul. Müümas olid Merike Niimann, Loore ja Margit Kääramees, Jüri Rebane.
29. Kassari kabelis öine missa. Hardushetked.

August

3. Dialoog "Kärddla tohtre toro" Kohvikute päeval Kärddlas Pikas Majas.
8. Eesti Vabariigi president Toomas-Hendrik Ilves rahvamaja õuel koos Jaanus Rohumaa ja Erkki-Sven Tüüriga arutlemas euroopalike väärtuste üle. Pärast seda pakuti rahvale mulgiputru ja kamakreemi. Presidendi-paarile tegid rahvamajas ringkäigu ja tutvustasid seltsi tegevust Linda Tikk ja Merike Niimann. Mälestuseks kingiti Voldemar Panso raamat "Naljakas inimene".
10. Talukultuuri päeval Mihkli talumuuseumis Malvastes mängisid Evi Sadul ja Kalju Hülgi tõsilugu "Kärddla tohtre toro".
17. Kassari kabelis Astrid Böningu ansambli "Karmoška" kontsert.
- 23-24. Läänlaste ja hiidlaste noorkotkaste ja kodutütarde laagris Tahkunas osales Heli Tuisk.

September

1. Põhikoolilõpetajate ja esimesse klassi astujate meelepidamine. Põhikooli lõpetasid Helen Tikka, Kerli Nurs ja Tenno Tüll. Esimesse klassi astus Kristi Johanna Kopli.

8. Hiiumaa külade päev Kassari Rahvamajas. Osa võtsid u 60 küla esindajad. Kokkutulek algas meie ansambli lauluga Kassari saarest, järgnesid Tiina Veemi, vallavanema, Kristiina Hellströmi, Ester Tammise, Hillar Padu, Agu Kohari ja Helgi Põllo sõnavõetud päeva-teemadel. Meeleolukama osa eest hoolitsesid "Kohvilähkrid" ja Evi/Kalju esituses "Kärdla tohtre toro". Hiiu Leht 11.09
  11. LEADER koolitusel Tuurus osales Heli Tuisk.
  - 14-16. Savivoolimise kursus Hiiumaa juurtega Tartu skulptor Anne Rudanovski käe all. Õppijaid 18. Hiiu Leht 19.10.
  21. Linda Tiku artikkel Hiiu Lehes "85.aastat Kassari haridusseltsi asutamisest"
  26. Kärdlas Hiiu maavalitsuse saalis infopäeval "Maaelu arengukava 2007/2013 kolmanda telje alt rakenduvad toetused maamajanduse mitmekesistamisel ja külade areng" käis Merike Niimann.
  - 28-29. LEADER kohalike tegevusgruppide korraldava strateegia seminaril Türil käis Heli Tuisk.
  - 29.-30. Kursus naha ja taimepaberite kasutamine kaanekujundusmaterjalina. Portselanimaal. Õpipoisse 14. Juhendas Maarja Undusk.
  30. august – 12. september
Rahvusvaheline Vabatahtlike laager Kassari rannaniite hooldamas. Vabatahtlikud Hispaaniast, Soomest, Türgist, Jaapanist, Jaapanist, Saksamaalt.
- Oktoober**
2. Rahvusvahelise eakate päeva puhul etendati Vetsi Tallis Kärdla Pensionäride Ühendusele "Kärdla tohtre toro"
  11. Käina valla aukodanikuks valiti meie vallasekretär Meeri Kaups. "Kauni kodu" konkursi võitjaks Kassarist tunnistati Ene Järvelahe ja Tiit Kopli kodu
  13. Kuriste haridusseltsi 10. sünnipäevaks viisid Evi ja Kalju Kassari haridusseltsi poolt kostiks "Kärla tohtre toro".
  30. LEADER strateegia arutelul Käina vallamajas olid Omar Jõpiselg, Linda Tikk, Heli Tuisk, Merike Niimann.
- November**
12. Ester Tammis valiti "Kodukant Hiiumaa" juhatuse esinaiseks.
  23. Emmaste vallas Leisu seltsimajas stiilipeole "Kadrid, mardid oi, oi, oi!" viisid kassarlased tervitusloo "Kärdla tohtre toro".
  23. Artikkel Hiiu Lehes "Kassari segaansambel Õilajad", autor Vilja Saar.
- Detsember**
2. Ansambli "Õilajad" 3. sünnipäeva kontsert. Hiiu Leht 7.12.
  14. Käina valla eakate jõulupeol astusid kassarlased Evi Sadul ja Kalju Hülgl üles looga "Kärdla tohtre toro"
  - 14-15. Käsitöö ja omatoodangu laat Kärdla kultuuri-keskuses. Kauplemas olid Ülle Lorits, Merike Niimann, Margit Kääramees.
  23. Kassari Pühapäevakooli jõulupidu rahvamajas.
  24. Kassari kabelis jõulujumalateenistus.
  27. "Kodukant Hiiumaa" aastavahetuse pidu Emmaste põhikoolis. Esinevad Tibi Tiina Tantsutrupp, Emmaste kooli õpilased ja lauluansambel "Õilajad" Kassarist.

MTÜ Kassari Ratsamatkade parimad tulemused 2007.a.

1. Angelika Sadam — kuni 16aastaste Eesti meister kestvusratsutamises ponil Mikser.	III kestvusratsutamises hobusel Dimitri Donskoi.	6. Angelika Sadam — Hiiumaa karikavõistluste III kuni 70 cm takistussõidus ponil Mikser.
2. Jaanika Sadam – kuni 16aastaste Eesti meistrivõistluste III kestvusratsutamises ponil Prunts.	4. Kadi Nurs — kuni 18aastaste Eesti meistrivõistluste IV kestvusratsutamises hobusel Fakiir Kassarist	7. Kadi Nurs — Hiiumaa karikavõistluste IV kuni 70 cm takistussõidus hobusel Fakiir Kassarist.
3. Mariliis Tammeleht — kuni 18aastaste Eesti meistrivõistluste	5. Kristiina Kääramees — Hiiumaa karikasarja võitja kuni 90 cm takistussõidus ponil Aramis.	

Lepa Anna sukasäärest

Tiiu Kopli

Halduskogu liige

Käesoleval aastal oli ERKF investeeringute keskmine tootlus 13,7%. Lepa Anna Sukasäärest oli võimalus stipendiumideks eraldada 2007. aastal 12 680 krooni.

Sukasäärele laekus üks stipendiumi taotlus eraisikult muusikariista ostmiseks. Halduskogul ei olnud võimalusi taotlust rahuldada kuna fondist ei anta üksikisikutele millegi ostuks raha, vaid eraldatakse stipendiumi õpinguteks ja loometööks.

Halduskogu otsustas stipendiumideks ettenähtud summa kanda 2007. aasta Lepa Anna Sukasääre põhikapitali täiendamiseks.

Annetusi laekus 2007. aastal 200 krooni.

Praegu on Lepa Anna Sukasääres põhikapitali 140 516 krooni.

Lepa Anna Sukasääre 2008. aasta prioriteedid on Kassari saare noorte ja täiskasvanute õppe ja täiendõppe toetamine, ajalooliste materjalide kogumine ja

trüki ettevalmistamine.

Reegliks on, et stipendiumi saaja uut taotlust enne kahte aastat ei esita. Erandiks on siin raskes majanduslikus olukorras olevad isikud.

Taotlusi võetakse vastu igal aastal 1. septembrist kuni 15. oktoobrini.

Lepa Anna Sukasäär on jätkuvalt avatud nii annetajatele kui ka stipendiumi taotlejatele järgneva info kohaselt:

Eesti Rahvuskultuuri Allfond

Lepa Anna Sukasäär

Tel: (372) 6013428

Faks: (372) 6013429

E-post: post@erkf.ee

Web: www.erkf.ee

A. Weizenbergi 20A-13

10150 Tallinn

Arveldusarve 221001101347 HANSAPANK

KASSARI HARIDUSSELT

KASSARI KÄINA VALD

HIIU MK 92111

TEL, FAKS 4697 222

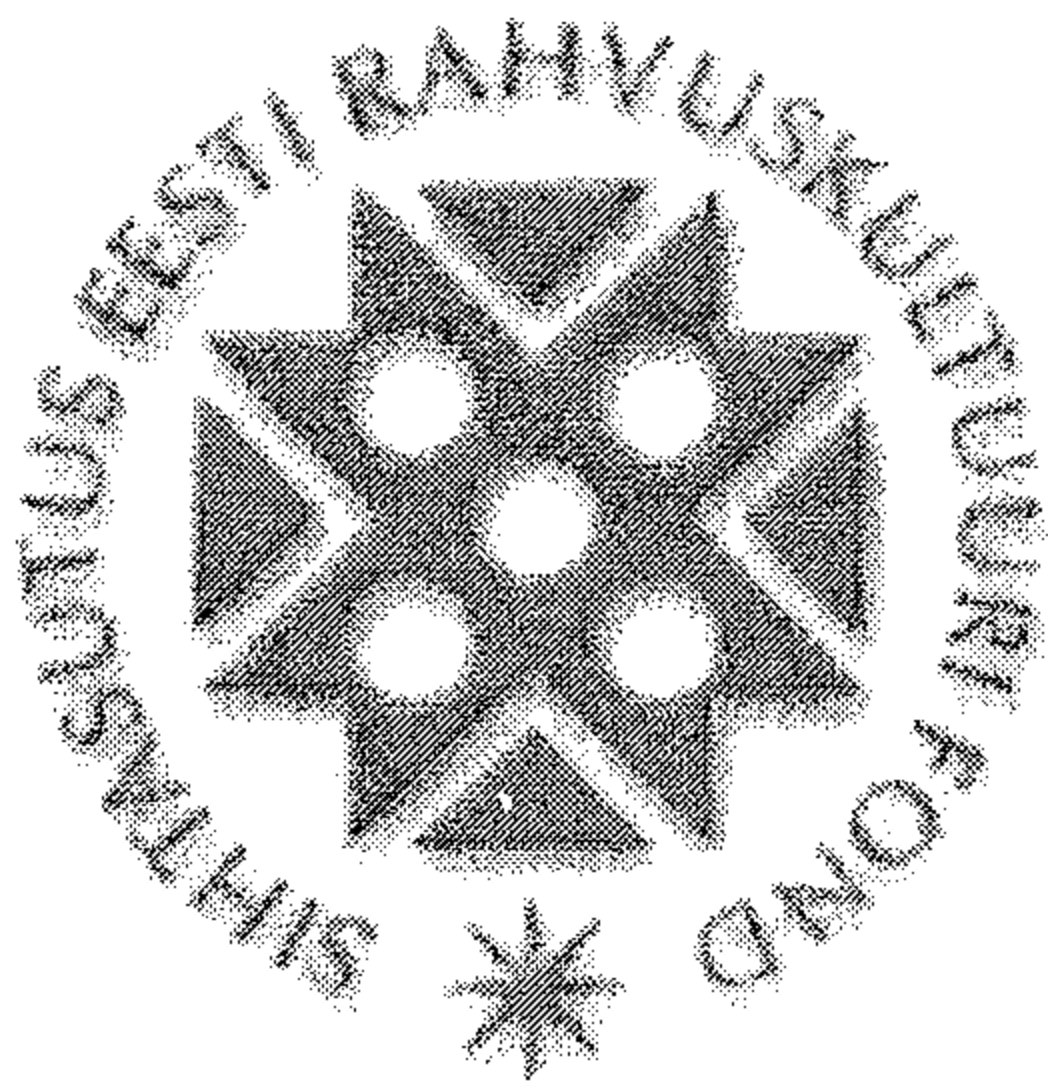
Täname lahkeid annetajaid

... kes on täitnud Lepa Anna Sukasäärt:

*Imbi Sedrik, Kadri Pulk, Irina Vares ja
Urmas Liit.*

... ja toetanud meie ettevõtmisi

*Neeme Ruuber, Ene Karpa, Maarja ja Tõnis Niimann, Kalju Kask, Enn Uusaja ja
Anne Nõmmets.*

Isiklikud mälestused kalapüügist

Meinhard Elmi

sündinud 1927

Niipalju kui olen kuulnud, tegeles minu vanaisa Gustav Elmi intensiivselt kalapüügi-ga. Püügivahenditeks mõrrad, võrgud ja noodad. Tema töö lõppes äkki 64. eluaastal, vedades mõrdu kevadel randa. Vist oli infarkt. Kes sel ajal oskas arstikeelset diagnoosi panna.

Mis oli peamine püügikala?

Arvan, et lest, sest seda veeti Kassarist laevaga Riiga. Ka lestanoot ja noodakõied „puhkasid” rehekoja põõningul-minu mälestuste ajal neid ei tarvitatud.

Minu esimene isiklik kokkupuude kalapüügi-ga algas nelja-aastaselt. Vend Johannes, tol ajal 18.aastat vana, võttis mind võrgu nõudmisele kaasa jääalusele püügile.

Jää oli lumeta ja sile. Ta asetas mind kelgule istuma. Omale kinnitas uisud alla ja kepiga, millel oli raudteravik ja konks, lükkas kelku enese ees. Nõnda saime kiiresti edasi.

Palju ta sel korral kalu sai ja mil-liseid, ei mäleta, aga muid elamusi jagub tänaseni ja sellest lõpuosas pikemalt.

Peale võrkude nõudmist läksime noodameeste juurde, kes olid Ruse laiujuuress söödanoodal. Sel ajal ja hiljemgi püüdsid Kassari mehed noodaga jää alt söödakala, mis oli nii vajalik jääalusel unnapüügil.

Minu mäletamist mööda oli selleks tevikala ja seda sai nii palju, et jägus isegi saarlastele, Sarve, Salinõmme, Puulaiu ja Utu unna-meestele.

Nüüd seda kalaliiki enam ei ole,

nagu Kassari lestagi.

Mäletan üht söödavaest sügistal-ve, mil Kassari kalamehed käisid Saaremaal Nasvast unnasöötä too-mas. Need ei olnud teivid. Olid midagi roosärje taolist. Kevadeks jäi neid üks jagu üle. Need lasti va-badusse ja hiljem järgmistel aasta-tel esines ka meil kollase silma-ümbrusega särjäielisi, kes said ni-meks „nasvasärg”.

Iseseisva kalamehena tegin al-gust 6–7aastaselt. Sõlmisin ene-sele kättejuhtunud nõõrijuppi-dest põhjaõnged. Kui palju neid ar-vuliselt oli, ei mäleta, aga sain meestega kaasa, kes käisid õnge-püügil. Sain ühe angerja, kuid alla mõõtu. Alammõõt oli 45 cm. See kurb tõsiasi selgus siis, kui sump-laev tuli kala ostma ja mina Sulli Augusti (August Kersen) kaasas läksin ka oma angerjat maha müü-ma. Gusti nägi mu kurbust ja vahe-tas mu angerja oma mõõdualuse an-gerja vastu. Koolpõlves olin juba peaaegu mehe eest õnge- ja unna-püügil väljas.

Lähen nüüd natuke ajas tagasi. Millegipärast huvitas mind kangesti kalapüük ja sellpä-rast lunisin end isa kaasa kui ta läks mõrdu nõudma. Kevadel või sügi-sel. See toimus ikka hommikul vara.

Kuidas oli soojade riietega, ei mä-leta, aga veekindlaid jalanõusid või üldse jalanõusid, milledega saa-nuks mereäärde minna, ei olnud. Kuid see ei seganud.

Kord lõhekala hammustas mu varba verele, sest ma ei osanud teda karta. Haugi ja angerja hammustu-sega olin juba tuttav. Varbad olid

küll punased kui porgandid, aga ei mäleta, et oleksin seepärast hai-geks jäänud.

Koolipõlves olin õngepüügil juba palgaline. Materiaalset osakut mul ei olnud.

Kõige suurem saak õngedega oli 120 kg angerjaid Kõvera laiu va-helt.

Esimese Eesti vabariigi lõpupoo-le oli angerjapüük õngedega päris tasuv ja selletõttu mitmed muret-sesid enesele püügivahendid.

See valitsus ei teinud kalapüügi-le muid piiranguid, kui need, mis kehtisid seisevpüüniste vahekau-guste ja silmade sulgemise osas.

Püüniste maksustamist ei olnud. Püügiluba ei olnud vaja. Ainuke keelaja võis olla maaomanik, kelle piirid puutusid kokku merega. Te-mal oli esmaõigus 200 m ulatuses kalastada oma maa piiridest mere poole.

Üldse oli õngepüük väga levinud ja kohati võis merel üheaegselt näha 10 ja isegi rohkem õngepaati. See oli enne II Maailmasõda.

Sõda andis suure hoobi ka kala-püügile. Mehed pillati kes kuhu. Pimestuse käsk maksis ka sügisel. Siiapüügil ja pimedas see asi kui-dagi ei lähe.

Läksime kord isegi siiavõrgale. Olin siis 14aastane ja kogemusi vähe. Läks tuuleks ja pimedas ei tulnud midagi välja. Alles kolman-dal päeval saime võrgud kätte.

Sõda võttis küll kalurid vähemaks, kuid kalapüük jäi tagasihoidliku-maks, sest turg eluskalale ja millest sai korralikku hinda, oli olemata.

Venemaa turg arenes alles kol-hoosid aegu, hind oli väga tagasi-hoidlik. Sel ajal tuli arvestada pal-

jude väljapüütud kalatonnidega, et oma elamise ots-otsaga kokku saada.

Mitte kunagi, ei enne ega pärast kolhoosikorda, ei olnud kalapüük nõnda intensiivne, kui sel ajal. Ja kala oli. Ahvenat, haugi sai hommikuti tonnides.

Haruldased ei olnud juhtumid kui angerjat oli hommikuse püügi hulgas 25 kg. Harvad ei olnud juhused, et ühest mõrrast sai korraga tonni ja rohkem ahvenat ja haugi.

Sel ajal mõtlesin sageli, et mis juhtuks, kui Venemaa põhjatu turg korraga lõppeks. Oma rahva vajadusteks oleks piisanud 1/20 sellest väljapüütud kogusest. Ja siis mõtlesin ka, et mis juhtuks kui üheks kuni kolmeks aastaks kehtestaks püügikeelu aprillis-mais ja see kalamass, mis sel ajal muidu välja püütakse, saaks rahulikult järglasi soetada. See oleks tähendanud, et kolme aasta pärast oleks 3 × väiksema kuluga saanud merest välja tuua sama suure koguse kala. Ja kui meres on 3 × vähem püüseid, siis oleks kaladel 3 × rohkem vaba elamise ruumi-järelilikult ka nende paljunemine oleks 3 × suurem.

Nii ma mõtlesin ega arvestanud inimese ärarikutust. Inimesele ei saa kunagi osaks rahuldust tunda.

Kord oli teleris saade, kus reporter küsitles inimesi tänavalt: "Kuidas te selle eluga rahul olete?"

Küsimus oli kõigile sama. Vastused olid mõneti erinevad, kuid negatiivsed. Enamuses oli nurisemise põhjuseks rahanappus. Ja mis seal salata, kui inimene saab kuus kuni 3000 krooni ja selle eest maksa korteris üüri, kütte, gaasi, vee, elektri, telefoni jne eest. Kui palju jääb üle toiduks, riiete ja jalanõudele? Paraku kui veel on tegemist arstide ja arstirohtudega. Kuulates sellist nurinat mõtled: tal on põhjust selleks.

Oleks minu võimuses lisaksin ta 3000le veel teist sama palju juurde, et vähegi inimväärsemat elu tagada.

Aga seal on Toompeal üks rahvaau- ja südametunnistuse esinduskogu, kes saavad vähemalt 30 000 igas kuus, kuid ikka jääb puudu, et

arveid ise tasuda. Selles seltskonnas ei leidu siiani ühtegi erakonda ega üksikindiviidi, kes oma valimisplatvormis asetaks sellise punkti: „Oleme nõus ühe keskmise palga eest kõige jõuga kaasa töötama eesti rahvamajanduse ja rahva elatustaseme kiirele tõusule!” Usun, et see erakond võidab rahva poolehoidu 100%.

Tuleme nüüd jälle maa peale (mere peale) ja mõtleme praeguse olukorra peale meres ja merel.

I Maailmasõja eel ja järel oli **Kassari meres** (Väinameres) lesta nii palju, et otsiti turgu Riia linnas. Mis asi käis neist üle ja sundis seda elukohta maha jätma?

Ma ei usu, et põhjuseks oli liigintensiivne väljapüük, sest püüniseid oli väga raske soetada. Kalliduse tõttu.

Ise pidi kasvatama lina ja kanepi, ise ketrama lõnga, ise kuduma püünise ja kõied paelteks. See kõik vajas põldu, töökäsi ja aega. Ja palju aega ja oskust enne, kui said üldse kalapüügile mõelda. Ja kui majapidamises oli kuni 3 ha põllumaad, siis ei jätkunud põllumaad muuks kui igapäevase leiva, teravilja ja juurvilja kasvatamiseks. Oli aga maad rohkem, siis kulus tööjõud ja aeg maa peale ära.

Siis tuli aeg, kus eksportöörid ostsid eluskala: haugi ja angerjat piiramata hulgal kokku makstes haugist 25-35 senti kg ja angerjast 1.20-1.40 kr kilost. See oli sel ajal ilus raha, kui arvestada, et 1 kartulivõtmise päev maksis 1 kroon.

Ka siiakala püük intensiivistus, sest kokkuostjad maksid soolatud siiakala eest üsna head hinda. Ka see aitas kaasa suuremale püügikasvule, et endise omakedratud ja kootud linase niidi asemele sai osta valmis kootud puuvillasest lõngast võrgulinasid või osta 120 numbri- list niiti ja ise kududa võrgulina valmis.

Ka sai maapangast pikaajalist laenu paatide, mootorite, ja püüniste soetamiseks.

Näiteks A. V Kassarist. Tal oli 3 tublit poega. Võttis laenu. Ehitas kalapaadi. Ostis mootori, söödanooda ja õngematerjali angerja püü-

giks. Kõik oli hästi läbimõeldud.

Siis tuli sõda ja kaks vanemat poega viidi Venemaale. Kolmas külmetas higise nahaga ja läks manalateed. Hea ettevalmistus osutus täiesti kasutuks koormaks.

Angerjat püüti veel peale sõja, kuid ei saavutatud sellist intensiivsust kui 30. lõpus. Täna naseks (2006. a) on angerjas Kassari merest peaaegu täielikult kadunud. Kes oskaks leida selle põhjuse?

Enne sõda oli ahvena püük väga tagasihoidlik. Kevadel ahvena kude ajal sai nelja 2-3 m. sügavuse mõrraga ahvenaid nii palju, et kalamees võis need vabalt mere äärest seljas koju kanda. 2000 õn- gega sai ahvenaid oma sööma jagu.

Peale sõja ahvena osakaal väljapüügis järjest kasvas kuni 1990. a. alguseni. Siis korraga langes ja on tänaseks jõudnud madalseisu, millest allapoole enam ei saagi langeda.

Juba mitu kevadet leiab lõbusõit- ja mõrra kui harulduse, meenutamaks muistseid aegu. Lisaks püügikeelud terveks aastaks või aprilli- mai kuuks, kuid paranemist ei ole märgata (noorkalu).

Mis on selle põhjuseks?

Targad pead kontorites ütlevad, et väljapüüki tuleb piirata. Püüd- jaid vähendada...

Püüdjaid on aga ilma nendeta juba vähenenud miinimumini. Kes tahab asjata kulu ja tühja tööd teha?

Tänavu, 2006. a, oli esimene aasta, kus paat seisis jõude sadamas ja püünised kodus, ehkki püügiluba on olemas nii mõrdadele, rüsadele, võrkudele ja põhjaõngedel.

Minu arvamus on, et püüki tuleks reguleerida seal, kus veel midagi reguleerida on.

Veel mõtteainet. Enne mind olid Kassari mehed püüdnud sügis- tal- vel noodaga suursoomuskala säi- nast ja haugi.

Kuulsin lapsepõlves juttu selest, kuidas Soonlepa lahes Suuremõisa jõe suudmes sattusid nii suurele kalakogusele, et noot jäi kalahulga tõttu jää alla kinni. Noota ei saanud „pereauku” vedada, tuli jää nooda pealt ära raiuda. Kohapeal müüdi

kala kokkuostjale maha kaaluma-ta.

Minu lapsepõlves oli säinakala harvaesinev. Üks mees oli 20 võrguga püüdnud 60 säinast ja sellest räägiti aastaid. Siis tuli aeg, kus viisi-me võrgud merre siigade pärast, aga saime säinaid 20 võrguga nii palju, et paat vaevalt kandis ja seda tänu plekkvaiksele merele.

Võrgud tegid säinad küll räbalaiks. Ükskord oli Kassari sadama silla ääres nii paksult säina poegi, et mõni, kes tahtis 1 õngekastiga minna enesele ahvenat tooma, kasutas juhust ja tõmbas korra ripsiga silla pealt ja oligi õngesööda jagu käes.

See oli nõnda üks aasta. Praeguse seisuga paistab minu poisikese-põlve aeg tagasi jõudnut olema. Mis põhjustab selliseid muutusi? Näiteks angerja püük minu nägemuse kohaselt on palju kordades olnud tagasihoidlikum aastaid võrreldes mõõdunuga, kuid kala kaob merest.

Aastat kolm tagasi võis saada veel üksikuid 800 grammi-1,5 kg raskuseid, mis näitas, et järelkasvu ei ole. Millest selline allakäik, kui angerjas ometi ei kude siinsetes meredes?

Veel üks tähelepanek. Minu lapsepõlves oli kiisa kala ja ogalik väheesinev. Käesoleval ajal on ta mõrrapüügil peami-seks. Kalateadlased ja vanad kalurid on selles osas ühte meelt, et kiisk ja ogalik toituvad kalakudust. Ja kui neid esineb massiliselt kevadistes kudepaikades, siis võib arvata, mis seal toimub. Sellest küsimus: Kumb moodus teeb kalamajandusele rohkem kahju?

Kas kehtestada kaladele kude ajal kevadel püügikeeld mõrdadega ja lubada kiisal-ogalikul vabalt tegutseda ja paljuneda või lubada mõrdadega püük vabaks kas või peale makstes kalurile, sest niigi ei kata väljapüük neid kulutusi sellega seoses.

Võrreldes praegust aega seoses kalapüügiga ajas 25-50 aastat tagasi, on tohutu muutus toimunud inimestes.

Kes läheks tänapäeval jääalusele võrgupüügile jala, vedades enda järel kelku kogu vajamineva varus-

tusega? Sealjuures lund nii palju, et lumehanged on kadakatega ühetasa ja saapanina astumisel kõva pinda ei leia. Võrgu- ja unnapüügi erinevus seisis selles, et unnapügil tuli palju pikem maa kelku vedada (20 km) ja palju rohkem auke jääse-
raiuda. Ja kui selle loomatöö peale said 10 kg kala, olid omaga rahul.

Asi seisis selles, et ühtegi muud kergemat teenistust ei olnud ja elada tuli.

Midagi ei tulnud kergelt kätte. Nüüd viilitakse tööandja arvel, siis enese arvel. Ja oli neidki, kes seda tegid ning kadestasid teisi, kes seda ei teinud. Tasuvuse peale vaadati natuke ikka ka. Näiteks 10 kg hau-gi maksis talvel 3,5 krooni. Võrdlu-seks: heinatöölise palk oli 2,5 kroo-ni.

Kolhooside ajal olid ikka nagu kõik töölised. Pidid minema sinna, kuhu juhatus või bri-gadir suunasid.

Ükskord saadeti Sõrula suvel tur-sapüügile. Õngedega. Söödaks oli Sõrumeeste võrkudega püütud kilu. Sõitsime Sõru sadamast välja lääne poole. 1,5 tundi ja olime öösel õngerivi otsas. Piirivalvel oli taga-sisaabumise kellaaeg kirjas. Sellest pidi kinni pidama täpselt.

Üks ööse läks tuuleks ja tulime sadamasse hommikuse kella 6 ase-mel öösel kell 2. No oli jama. Tee selgeks, miks ei pea korrast kinni nii, kuidas ette nähtud. Ei tulnud sellest ettevõtmisest midagi.

Kord saadeti Saareküla-Laidu-nina kanti kilupüügile. Ka siia võrgud olid kaasas ja asja eest. Siia olid suured, keskeltläbi kilo ümber ja mõnes võrgus oli isegi 18 siiga. Ainult võrgud ei tohtinud olla väga raske alumise paelaga. Siis sai roh-kem lesta. Ka võrgu sisselaskmine pidi toimuma allatuult, sest vastu-pidi toimides kandis hoovus võrgu hunnikusse enne, kui võrk oleks jõudnud põhja, sest vee sügavus oli 25-30 meetrit. Selles asjas saime omal kulul targaks.

Ka Pui-s ja Suures Väinas sai käidud kastmõrdadega räimepüü-gil, kusjuures kala sai viidud Haap-salu Uuesadamasse ja Pui-se ostu-punkti.

Ühel kevadel (1950 või 1951) aseta-sime mõrdu 3 × uues kohas püügi-le.

Alustasime Kassari ja Saaremaa äärest ja lõpetasime Matsalu-Pui-se lahes. See kevad jäi meelde ka selle poolest, et sõidu ajal paat hirm-sasti rappus selle pärast, et mooto-ri sõuvõll oli kõver. Kolhoosivärk. Aga püügi ajal ei olnud aega remon-diks.

Kas ohtlikke hetki ka oli? Ika oli. Aga, et alus oleks alt lau-sa ära läinud, seda polnud. Üks hoidev vari oli mõnikord küll otse nähtavalt kohal.

Meenub üks juhtum, kui käisi-me paadiga Saaremaal Leisi veskil Kassari rahvale püüli tegemas. Laadungis paadiga oli tagasitulemine raske, sest tuul, puhudes läänekaarest, kiskus valjuks.

Mõtlesime vastu tuult jõuda Tärkma randa, et siis maa varjus võtta kurss Kassari peale. Aga see ettevõtmine oleks maksnud meie elud, kui ei oleks olnud kõige kõr-gema varju.

Nii kui Triigi nuka varjust välja jõudsime, nägime et meri oli meie laadungis paadi jaoks liiga „jäme”. Paat tõusis küll vööriga laine har-jale, aga achter läks samal ajal vee alla. Vett tuli kohinal paati ja kus-tutas mootori süüteseadmed. Paat jäi mere meelevalda. Tavaliselt tuleb kolm suuremat lainet järjest. Meie ei oleks kahtegi suutnud vas-tu võtta. Anti nii palju aega, et sai-me ankruga vööri vastu lainet hoi-da ja vee välja tõsta. Mootor uuesti tööle ja Triigi sadamasse varjule minna.

Kui siis mõne päeva pärast torm rauges ja olime kodus, laadungist lahti ja jälle merele pidime mine-ma, selgus midagi sellist, mida po-leks mõttessegi tulnud karta. Ni-melt sadamas mootorit käivitades sõuvõll ei võtnud vedu.

Selgus, et kunagi oli sõuvõllile tükk otsa keevitatud ja see keevi-tus oli lahti tulnud. Kes hoidis need otsad koos siis, kui oli suur veo-koormus ja hoidis kuni kodusada-mani.

Minu esimene teadlik palve seoses kalapüügiga ja palvevastus.

Eelpool meenutasin neljaaastase lapse mälestust venna kaasas kalapüügil. Jõudsime kohale, kus vend oli eelmisel päeval võrgukivi jää alla asetanud.

Vend alustas võrkude nõudmisega, aga mina otsisin tegevust sellest, et mõõtsin sellesama kepiga, millega vend kelku lükkas ja võrgu vahekohti (kannanööre) ülesse võttis, võrguaukudes jää paksust.

Mõõtsin senikaua kuni kepp pihust libises ja põhja vajus raua raskuse mõjul, mis oli kepi otsas.

Ja siis toimusid sündmused, mis kolmveerand sajandi jooksul pole jõudnud ununeda.

Esimene reaktsioon-kohutav ehmatatus.

Siis küsimus: „Millega vend nüüd kelku lükkab?“, „Millega võrgu kannanööri üles võtab?“

Ma võtsin kepi luba küsimata. Ja siis tuli lapse esimene teadlik südamest tulev palve: „Taevaisa aita!“

Hetke pärast tuli kepi ots jääaugus nähtavale. Ja hakkas uuesti vajuma. Kasutasin seda silmapilku ja haarasin kepi enne, kui see jõudis uuesti vette kaduda.

Viisin kepi venna juurde ja asetasin kelgule nii õrnalt kui kõige

kallima varanduse, mainimata, mis vahepeal juhtus.

See oli ja jäi minu saladuseks 75.aastaks.

Olen hiljem mõelnud sellele sündmusele, et kui kepp libises pihust ja läks põhja, pörkas millegi kõva vastu ja sai tagasitõuke, siis kes juhtis kepi tagasi täpselt tulnud teed nii väikesesse aukku, mis ei olnud läbimõõdult rusika suurune.

Arvestades noort jääd, mis kattis ämbripõhja suuruse augu. Ja et kepp kerkis ainult niipalju veest välja ja nii kauaks, et jõudsin sellest haarata. Ma ei kahtle tänaseni, et siin oli kindel seos lapse palve ja selle sündmuse vahel.

Pika eluea jooksul olen saanud kogeda palju analoogseid palvekuulumisi. Nendest räägiksime mujal kui võimalik.

Seoses kalapüügiga lubagemeenutada ühte ööd. See oli eelmise sajandi 60ndatel aastatel. (Täpse aastaarvu olen unustanud.)

Olime Suurvärav Robertiga siia-võrgul. Öösel läks lõunakaarest äkki tormiks ja hakkas lund sadama. Võrgud saime küll kätte, kuid sadamasse tulemisega oli elu või surma küsimus. Ilusa ilmaga tuli tund aega sõita ümber Kassari kagutipu kivide, krässide ja madali-

ke vahel.

Aga pimedas kui nähtavus on peaaegu olematu? Ja torm ja lumi peksab vastu silmi, et karju valust. Ja kõige ohtlikum lõik tuli sõita vastu tormi ning nii suure lainetusega kui paat juhtuks madaliku või kivi peale, siis kahte „koputust poleks vaja“, et tükkideks laguneda.

Nõnda me siis võitlesime tormiga. Robert, minust 10 aastat vanem usaldas tüüri minule kui nooremale silmale, ise seisis kogu aeg ees pakis ja jälgis merd.

Ja kui märkas, et ees on pidev valge lainemurd, andis mulle käega märku. Madalike lainemurrud hoiatasid: hoia eemale! Aga kivide eest ei hoiata pimedas ja tormiga miski.

Ma olin õppinud tundma Teda, kes meie elulaeva oskab „murdlaentest“ läbi viia, saati siis antud olukorras. See oli siis lühike aga südamest tulev palve: „Issand, juhi Sina!“ Saimen õnnega sadamasse. Kell 4 sadamavalvur koputas aknale: „Paat on kadunud!“

Läksime sadamasse. Torm oli vahepeal paisunud maruks. Vesi oli tõusnud peaaegu meetri jagu. Lained käisid üle kaitsemuuli ja täitsid paadi, mis oli küljega silla ääres...

Nicholas Dorigny (1657–1746) „Imetaoline kalapüük“ (Raffaelli järgi). Ofort, vaselõige. 1719.

Meenutused

Valve Toompere (Vaku)

Minu mälestused Kassari seltsi elust ja isetegemistest, mida püüan siin edasi anda, jäävad aastatesse 1948-1949.

Sõda on lõppenud. Seltsimajast, mis vahepeal oli sõdurite kasarmu, on saanud jälle kooskäimiste koht. Nüüd on ta siis ametlikult

rahvamaja.

Tööle on hakanud näitering. Näitemängude mängimise traditsioon oli vana, sest pidevalt oli juttu endistest mängijarest — kui ikka saaks neid mängima, nagu Anna Kask, Martin Kuru jt. (Mina mängisin 1948.a. suvel A. Kitzbergi „Neetud talu) noorema peretütre Virve osa.

Lavastas rahvamaja juhataja

Arend Tamm. Etteütlejaks ehk sufööriks oli Kaubi Hilda. Temal oli ikka see kõige suurem koormus, jälgis tekste, ütles millal lavale minna ja sealt ka ära tulla).

Saime tüki selgeks, esinesime ühe korra Kassaris, käisime ka Suuremõisas etendust andmas ja ega ühte tükki sellel ajal rohkem ei mängitudki tavaliselt.

Dekoratsioonid olid vist enne

Kassari rahvatantsijad ja laulukoor rahvamaja ees 1. mail 1949.

Valve Toompere kogu

sõjaaegsed. Neid pidevalt paigati ja parandati. Eriti ettevaatlik pidi olema ukse avamise ja kinni panemisega.

Kostüümid ja muud rekvisiidid pidid endal olema.

Mängisin mingit karjatalitaja osa ühes lavastuses. Meeles on kuidas ma läksin mööda mäge rahvamaja poole. Oli talv ja libe ning mul oli ühes käes pamp riiete ja laternaga, teise käe otsas kaks tühja lüpsikut kõlksumas.

Aga saal oli õhtul alati rahvast täis.

Piilusime eesriide vahelt kas Paki Sass on ikka kohal. Tema käis meie proove vaatamas ja oli ka esimene kriitik ning tal oli oma kindel istekoht.

Etendust vaatama oli tulnud nii lapsed, noori, vanu kui ka kaugemat rahvast käinast ja mujaltki.

Etendusele järgnes alati tants. Pillimehe leidmine, kes tantsuks

mängiks, oli omaette mure. Ei olnud kindlat pillimeest, tuli küla pealt otsida kelle selleks õhtuks saad.

Tantsida armastati, ka peale kino oli alati tants.

Suvel mängisid poisid rahvamaja juures võrkpalli ning enne pimedat oli neid raske tantsupõrandale saada. Seniks tantsisime ka tüdrukutega oma vahel.

1949.a. kevad-talvel tuli rahvamaja juhatajaks Emilie Enson.

Tema juhendamisel hakkas tööle naiskoor, segarahvatantsurühm, muidugi töötas edasi näitering.

Rahvas armastas koos käia.

Vahel olime aga proovide ajal nii väsinud, et meid pidi enne kaks korda lavale minekuks hõikama. Selline juhatus oli ühel 1948. a sügisel peaproovi ajal (näidendi nime ei mäleta).

Veel olid talud. Rehepeksumasin käis perest peresse koos talguliste-

ga.

Meie noored olime käinud masinaga kaasas vähemalt kolmes talus. Siis koju, teised riided selga ja jook-suga rahvamajja. Aga me olime tõeliselt väsinud ja tukkusime püsti-jalu lava taga.

1948. a sügisel alustasin tööd raamatukogu juhatajana.

Raamatukogu sai kolitud seltsimajja ja siis tuli mul osa võtta kõigest seal toimuvast. Seinalehe välja andmine, raamatute näitused jne.

Igav igal juhul ei olnud. Televisioon puudus, kino kaks korda kuus.

Oli ise tegemise ja isetegevuse aeg.

Mina läksin 1949. a sügisel mandrile õppima ja sellepärast jäid minu tegemised lühikeseks.

85 aastat teatritegemist Kassaris

Merike Niimann

Kui eesti kutseline teater tähistas mullu sajandat sünnipäeva, siis kassarlaste teatritegemine on kestnud mitte vähem kui 85 aastat.

Kassari lavalauad kulumise märke ei näita mitte ja näitemäng elab elab Kassaris tänapäevalgi edasi. Aastasade jooksul kujunenevad rahvakultuurist lähtuvad kaasaegsed kunstiliigid nagu kirjandus, muusika, teater ja kujutav kunst. Rahvakultuurile toetub elulaad ja selles avaldub omapära. Olulise osa rahvakultuurist moodustavad tavad.

Läbi aegade on olnud meelelahutuseks mardis- ja kadriskäimine. Selleks puhuks maskeeriti end mardipäeval meesteks ja kadripäeval naisteks. Grimeeriti. Nii saabki just nendest rahvakalendri tähtpäevade tähistamisest alguse näitlemine, sest oli tarvis ju kellekski teiseks kehastuda ja jutuvestmistes ning vastustes vaimukas olla.

Kindlasti joosti marti/kadrit ka Kassaris.

Tänapäevases mõistes näitemängu mängimise kohta kirjalik ülestähendus on mahutatud ühele kirjareale Kassari Haridusseltsi protokollide raamatus ja nimelt on seal 1938. aastal kirjas, et tähistatakse Martin Kuru 15 aastat näitelaval. Kuna selts asutati 1922. aasta septembris, on igati loogiline, et järgneval aastal näitemänguga alustati.

1927. aastal valmis inimeste ühistööna mõisaaidast ümberehitatud seltsimaja, kus olid saal, näitelava ja kõrvalruumid. Maja oli ilus, saal suur, kuid jõuti mängida vaid paar

lugu, kui tuli üleannetute poiste käest lahti pääses ja maja maha põles.

Uue seltsimaja avasid "Parvepoisid"

Paari aasta pärast sai uueks seltsimajaks endine koolimaja Kiisi külas. Ajaleht Vaba Maa oma 12. mai 1931 a numbris kirjutab: "Esimesel suvistepühäl avati Kassari saarel pidulikult uus seltsimaja. Juba mitu aastat tagasi põles endine maha. Vald müüs võrdlemisi korraliku koolimaja haridusseltsile. Avapeol kanti ette laulumäng "Parvepoisid".

Kuidas ettevalmistused tegelikult käisid, saame teada Kassari Noorte Ühing "Edu" protokollist nr.11 19. aprillist 1931, kus otsustati: "Näidendi "Parvepoisid" lavastamiseks kutsuda näiteinstruktor hr. Liik. Instruktori töötasuks lubas prili Alide Medri omalt poolt kümme krooni ja Aleksander Loomsmann (Loomets) annab korteri ja söögi."

1932. aastal mängiti "Wana lugu alati uus", "Sootuluke", "Pärijad", "Lõbus peremees", "Armud väikesed vääratused", "Reedu-poiss ja Liisi", "Vaesemehe ututall".

Veel samal aastal lahkub senine näitejuht. 18. septembri juhatuse protokollist loeme "Et senine näitejuht Albert Risti ennast suusõnaliselt juhatusele ära ütles, tehti ülesandeks näitejuhi kohused Konstantin Oolmann'ile. Näitejuhi kohuseks on kataloogist kohased näidendid välja valida ja kirjatoimetajale teatada, kes nimetatud näidendid tellib ja näidendiraamatud näitejuhile kätte annab. Näitejuht va-

lib näidendi tegelased, jagab osad ja määrab näidendi proovid. Näitejuhile peavad alluma kõik näidendi tegelased.

Konstantin Oolmann võttis näitejuhi kohustused enda päale. K. Oolmann valis endale abilisteks Alide Medri ja Martin Kurro."

1933 aastal etendatakse "Liikuv riidevarn"; "Wedelworst", "Tuulte pöörises" jt. ja määratakse alaline platsinäitaja, kelleks saab Jüri Nittim. Suflöör Marta Tānawa Kõige kallim koht oli alati esimene toolirida, mis maksis 100 senti. Esimesed plastid 45-50 ja teised plastid 35-40 senti.

Sedamööda, kuis suureneb seltsi liikmete arv, suureneb ka mängitavate teatritükkide arv ja kasutatava grimmi kogus. Teatriõhtute sissetulekud võimaldavad muretseda "jumestusabinõusid: üks karp vasliini, üks karp puudrit ja klaas mastiksit". Mängitakse "Diogenes koerakongis", "Kalad kuiwal", "Põrguämm", "Ikka hilja" jt.

Kassari seltskonnaelu edeneb, misei jää ka maakonnas märkamata ja nii satutakse 1935 aasta 30. augusti ajalehe Lääne Elu veergudele: "Kassari seltskonnaelu teeb viimasel ajal kiireid edusamme. Kõikjal on märgata seltskondlikku elevust. Kassari seltskonna elu hingstab ja juhib Kassari haridusselts, kes omab väikese seltsimaja, kus asub muuseas ka lugemislaud.//....//

Pühapäeval 25. augustil korraldas selts haridusseltsi majas peoõhtu, kus lavastati J. Metua "Kosilane Pudirull". Mäng õnnestus üldiselt hästi. Näitlejate jumestus oli ka tabav ja iseloomustav. Üldse peab tähendama, et leidub Kassa-

ris seltskondlikku julgust ja ettevõtlikkust rohkem, kui vast kusa-gil mujal Hiiumaal. Ainult valmis-tab raskusi peosaal, milline ei suu-da hästi mahutada kõiki peolkäi-jaid ja kelle tõttu tekkiv alaline tunglemine väsitab peolisi, valmis-tades ebamugavusi. Kuid sellest saadakse kord ka üle."

Kuna televiisorit ei olnud ja raa-diogi oli haruldus, olid lugemine, laulmine, tantsimine ja näitlemine need seltskondlikud tegevused, mis inimesed kodudest välja tõid.

Heinrich Elbach, Leida Kersen, Liidia Oolmann, Peeter Vahe, Gus-tav Jõpiselg, Martin Kuru, Artur Elmi, Alice Vahe, Tiiu Nigolvits on need, kes mängivad "Vallavanem Suurorg", "Sulase südameraasu-ke", "Põhimõtteliselt vastu", "Viirekõnnu peigmehed" jt.

"Kotkamäe kangelased", "Inimesed tuisus", "Sulane Poolast", Rätsepad Sillamatsil", "Kõrgem seisus", "Sääl Mäeotsa talus", "Sü-damed tules", "Noorus tuleb taga-si", "Lootuste laev", "Kroonu onu", "Madise ja Priidu laulupidu" on vaid pooled näitemängudest, mis toodi lavale 1938.-39. aastal. Mängisid Martin Kurro, Aino Kibus, Raul Nittim, Aleksander Loomets, Hilda Kurro, Konstantin Oolmets, Erich Vahe, Salme Kersen, Richard Kärner, Elise Elbach, Gustav Jõpiselg, Aino Kibus, Salme Kirsi, Ilmar Vahe, Magda Nittim, Otto Oolmets, Leida Jõpiselg, Anna Soo-ba, Helga Steinberg, Ada Kibus,, Bernhard Kärner, Leonhard Vahe, Alide Medri, Eino Eeljõe, Anette Bollmann, Helene Pau, Alide Lees-maa, Leontine Mölder, Leonilla Holsmer, Helene Elme, Leida Alof, Selma Kuuse, Gunilde Kuru, Adeele Tamm.

Lasteetendustes "Oi, oi jõuluva-na", "Ene ja Päido jõuluseiklus" ja "Jõuluöö ime" tegid kaasa nii suu-red kui väikesed. Alati olid määra-tud õhtu vastutaja, kaks korrapida-jat ja kaks pääsetähtede kontrolli-jat.

Peale näitemängu oli alati tants. Peoõhtud tõid küll rahalist sissetu-lekut, kuid kulusidki oli mitmesu-guseid: autoritasu, nagu ka müü-dud piletite kontsud läks lõbustus-maks 12% piletite müügist politsei

komissari kätte. Näidendite telli-mine ja tagasisaatmine ning pileti-raamatute muretsemine nõudis oma, aga ka "palja päälaga paru-ka" ost oli vältimatu.

Meeldejäävad hetked rasketel aegadel

Aeg 1940-44 muutus keeruliseks ja majanduslikult ebakindla-maks. Juba on tulnud käsk seltsi lik-videerimise ja varade üleandmise kohta ent selle täitmisega ei kiirus-tata. Näidendite lavastamise ja proovide tarbeks kaupleb selts Käi-na Vallavalitsuselt 8 kilo "valgus-tuspetroleumi" ostuloo välja. Sel ajal toodi lavale viis teatritükki. Kuigi selts lõpuks sundlikvidee-ritakse, jääb maja, rahvamaja alles.

1945. a oli rahvamaja pereme-heks nõukogude piirivalve.

Peale sõjaväelaste lahkumist on lühikest aega juhataja Oskar Eerik.

Järgmisel aastal saab juhatajaks Hillar Laanepuu.

Suvel mängiti E. Vilde "Pisuhän-da", kus ta ise Piibelehte, Elna Norgan -Hülge Laurat ja Helme Hanikat - Kääramees Mathildet mängisid.

Rahvamaja juhatajad vahetuvad, kuid pikemalt jääb pidama Arend Tamm, kes ka ise suur näitemän-guhuviline on.

"Sookollid", "Hiired salves", rohkem ei tule meelde, aga kogu aeg oli midagi teoksil. Mängimas olid Valter Vahe, ema (Anna Kask), Martin Kuru, Hermann Nittim, Neeme Mölder, Ervin Norgan, Nai-ma Mölder. Meil oli oma kutseline piletimüüja - Kasesalu Ennu," rää-gib Anna poeg Kalju Kask ja lisab "väljasõitudel olin mina või Pao Ralf autojuhiks."

Valve Vaku-Toompere kirjutab: "Mina mängisin 1948 aasta suvel A. Kitzbergi "Neetud talus" noore-ma peretütre Virve osa. Lavastas rahvamaja juhataja Arend Tamm. Dekoratsioonid olid ennesõjaaeg-sed. Neid pidevalt paigati ja paran-dati. Eriti ettevaatlik pidi olema ukse avamise ja kinni panemise-ga.//...//

Selline juhus oli ühe peaproovi ajal. Veel olid alles talud. Rehepek-sumasin käis perest peresse koos

talgulistega. Meie, noored, olime käinud masinaga kaasas vähemalt kolmes talus. Siis koju, teised riided selga ja jooksega rahvamajja. Aga me olime tõeliselt väsinud ja tuk-kusime püstijalu lava taga.

"Sel ajal nägid lavavalgust nägid I. Sukovski "Julgeoleku valvel", M. Talvistu "Kui valgus läks". Peale eelpool nimetatute mängisid ka Leo Tikerpuu, Valter Teesalu. La-vastati peamiselt eesti klassikat "Vargamäe", "Kõrboja peremees", "Libahunt", "Neetud talu", "Lea", "Vigased pruudid", "Mikumärdi", "Kapsapea" jt.

1956 aasta 12. mai ajaleht Nõu-kogude Hiiumaa märgib: "Kuid ega Kassari noorte elu seisa ainult iga-päevases töös. Nad oskavad ka oma vaba aega kultuuriselt veeta. Õhtu-ti kogunetakse näiteringi proovi-dele, kus Helme Hanikati juhtimi-sel õpitakse A. Kitzbergi "Libahun-ti". Peaosalistena on siin tegevad Helme Hanikat, Alna Holsmer, Ada Nittim, Ago Remmelkoor, Elna Norgan ja teised. Näidend on pea-aegu lavaküps ja 27. juuni õhtul ta-hetakse publiku ette tuua."

Veel on Ada Nittim-Heilo mäles-tustes meeleolukaid osatäitmisi Helme Hanikat - Kääramees Tiina "Libahundis", Mari "Vargamäes", Leena "Vigastes pruutides", Lea "Leas". Ada Nittim - Heilo Mari "Libahundis", Krõõt ja Liisi "Var-gamäes". Alfred Kirsi Pearu "Var-gamäes", Seeliohw "Mikumärdis". Arteemi Heilo sulane "Mikumär-dis", vedelvorst "Vedelvorstis". Marie Kirsi "lambasihver", Ralf Pao Hundipalu Tiit, Arvo Kääramees Kassiaru Jaska, Kalev Mäkk Andres, Illar Risti Juss, Kalju Kask kõrtsmik "Vargamäes". Kalju Hülge Jooram, Valentina-Elmi-Kääramees Emmi, Elmar Kivinukk sau-na-Madis, Tiiu Kopli Maret "Miku-märdis", Ruuben Post Katku Villu "Kõrboja peremehes", Valve Vaku-Toompere Virve "Neetud talus".

Helme Kääramees meenutab: "Niipalju aastaid on läinud ja mälestused tuhmuvad. Kindlasti aga ei unune need toredad inimesed, kes meie trupis osalesid. Mõtlen praegugi veel kui palju inimesi nõustusid proovima ka lavaelu. Seda kõike peale rasket päevatööd,

tulla õhtul proovi, teksti päheõppimine, lavalise liikumise õppimine jne. Eriti pani imestama see, et keskeas ja vanemad inimesed võtsid seda kõik väga tõsiselt. Meeldejääv oli Koopa Tiiu "Leas" Lea emana, rääkimata Aida Annast, kes oma hea tuju, lustaka olemise ja ilusa lauluhäälega jättis sügava mulje. Ka Pusu Karla ja Lelu Bernhard kõrtsistseenides olid omal kohal. Noorte meeste osades mängisid Ago Remmelkoor ja Koit Oolmets. Proovides käisime kas õhtuti või puhkepäevadel, kaks kuni kolm korda nädalas. Umbes 2-3 kuud kulusid proovideks, siis min-di lavale. See toimus suvekuudel, sest sel ajal saime kasutada veoautot. Suflooriks oli Kaubi Hilda, hiljem Jaagu Mai."

Dekoratsioonid tegi Helme ise, sest oli "Estonia" teatris kursustel käinud. Vahel aitasid teda ka Ants Viidalepa õpilased. Kord oli isegi Voldemar Panso "Vigastes pruutides" taustahääli tegemas.

Kui lavastus valmis ja Kassaris ette kantud, siis viidi seda külakostiks Emmastesse, Leissu, Laukale, Reiki, Paladele, Suuremõisa ja Ühtrisse.

Vaike Vaku-Kutser mäletab: "Tuurile minnes sai kolhoosi veomasin kaskedega ehitud, pingid sees ja kõik rekvisiidid põrandal või süles. Kopli Mai, Kibus. Malve ja Kangor Heidi löid laulu lahti ja edasi! Kord Kõrgessaares oli mängu käigus täis jahukott teadmata põhjusel kärisenud ja katnud lava paksu valge korraga, mida jätkunud ka pealtvaatajate sekka..." Pidu läks alati täissaalidele.

1959. asaid lavaküpsiks "Vagade elu", ka "Punga Mart ja Uba Kaarel".

Kui Helme kahe lapsega koju jäi, võttis 1969 aastal rahvamaja tööko-hustused enda peale Maret Nurmand-Vähejaus.

Nüüd tehti ka estraadistseene.

Repertuaari ammutati ajakirjast "Meie estraad". Helme Kääramees, Maret Nurmand ja Aivo Adamka pälvisid peatvaatajate suure poolehoidu. Meeldejäävamad esinemised olid Putkaste mõisas ja kalatehases. Etteütlejaks Viu Adamka.

Kunstilise taseme puudujääd said kaetud nii püüdliku mängu, pulli tegemise kui kambavaimuga. Tegelaskujude mahlakad ütlemised, kogetud koomika ja traagika panevad osatäitjate silmad särama ka viiskümmend ja rohkemgi aastat hiljem.

Seoses Kassari ja "Sõpruse" kolhoosi ühinemisega 1972 aastal jäi rahvamaja vaid rändkino näitamise ja šeffidele oõmajaks. Kogu ise-tegevus koondub Käina, kolhoosi uude klubisse. Taidlejate edasi-tagasi sõiduks sai kasutada kolhoosi bussi. Mis aga puutub sõnakunsti, siis sellega kohoosirahvast hakkasid lõbustama professionaalsete teatrite näitlejad.

Teatripisik elab Kassaris edasi

Teatritegemine jätkus ka kolhoosi-ajastu lõppedes. Senine "Sõpruse" kolhoosi klubi kunstiline juht Hants Korv asutas Käina Valla Teatri, kuhu mängijaid kaasati üle terve valla.

Kui oldi uude kapitalismiajastusse piisavalt sisse elatud, hakkas teatripisik Kassaris taas paljune-ma.

Ajavahemikul 1993-99 mängiti muuseumirahva poolt korraldatud parunipäevadel hoogsaid ja vaimu-kaid lugusid Hiiumaa tekkimisest, parunite-krahvide elust ja "liiku-vaid pidikesi" ajaloost. Hoopiski tõsisemat ja õpetlikku laadi olid muuseumi jõuluüritused. Iga kü-lastaja muutus ise osaliseks näite-mängus, kus kord oli tarvis sule ja tindiga kirjutada, kord villa nop-

pida või lõnga kerida, kord lasta mõisahärral lugemist "katsuda".

Nende lavastuste sisu "visandas" muuseumi peavarahoidja Helgi Põllo.

Etsellistel suurüritustel muuseumijõududest väheks jäi, käisid abiks Maie Vikerpuur, Agne ja Signe Ploom, Aidar ja Leonora Kääramees, Tiiu Kopli, Maarja ja Tõnis Niimann, Ruth Vaim, Kalju Hülgi ja mitmeid teised

Uuel aastatuhandel said lava-lauad taas "sooja sisse".

Kuigi Hants Korv oli tugev lavastaja, ei uskunud ta mitte, et seits-me prooviga on võimalik ühevaatuseline jant "Loomulik arstimine" lavale tuua. Aga inimesed on niiiii andekad ja tehatahtmine niiiii suur...

Vahvasti tuli välja. Siit saadi in-nustust ja 2002 aastal naerutas pealtvaatajaid 14 osatäitjat etenduses "Madise ja Priidu laulupidu ehk kuidas Kassari mehed Eurovi-sioonil käisid".

2003 toodi lavale tükike "Naljakast inimesest", järgmisel aastal "Liikuv riidevarn ehk luuseri seik-lused" ning sukasääre täitumise puhuks lugu Lepa Annast "Ja vaikus lärmitseb".

2005 a "Rootsi onu ehk ka vaesed naeravad". Neis tükides on rahva meelt lahutanud Linda Tikk, Ülle Lorits, Tiina Selirand. Evi Sadul, Heli Tuisk, Ester Tammis, Anna Lipp, Ulvi Usoja, Marje Oolmets, Kalev Vaim, Toivo Platov, Aidar Kääramees, Kalju Hülgi, Tõnis Niimann, Taavi Tamm, Kaivo Platov, Ivo-Sven Vähejaus, Priidu Tikk, Illar Risti, Kalju Kask, Aivar Lorits ja Andres Kääramees. Ette-ütlejateks olnud Heli Tuisk ja Reet Kääramees.

Käesoleval aastal tegi nõ. otsa lah-ti "Kärdla tohtre toro".

Märts 2007

Tervitusi Tasmaania saarelt

Maarja Niimann

õpilane

Olen YFU (Youth For Understanding) vahetusõpilane Austraalias Tasmaania saarel pealinna Hobart'is Elisabeth College 11. klassis.

Õppisin geograafiat, keemiat, tantsimist, *outdoor activities*, *English communication* ja *psysical education*.

Kõik ained läksid hästi, keemia oli minu jaoks kohati kordamine ja inglise keele õpetaja ütles, et olin tema klassis üks paremaid vahetusõpilasi, kes tal siiani olnud.

Selles koolis on 11.–13. klass. Aineid saab valida 6, kui väga vaja siis ka rohkem.

Tavaliselt õpilaste nõuandjad (õpetajad) soovivad viit ainet. Kui koolis mõni tund vaba on, siis ei pea kogu aja koolimajas olema, vaid võib koolist väljuda ja hiljem tagasi tulla.

Kui klassist puudutakse peab olema vanema kiri, kui seda ei ole, siis mitmete puudumiste tõttu hakkab õpilane saama käskkirju. Kool oli suurepärane, sõbralik ja rahulik keskkond väga abivalmiste õpetajatega.

Koolis tegin kaks eksamit, kee-

mia ja saksa keele. Endale tundub, et läks hästi, aga tulemused saame teada 17. detsembril.

Vahetuspere, isa David, ema Cathy, vennad Linton ja Marcel ning Lintoni tüdruksõber Courtney, on ülitore.

Koos oleme külastanud siinseid kauneid ja ajaloolisi paiku. Veel on huvitav, et Cathy ja David koguvad ja mängivad lauamänge. Ka meeldib neile tantsida ja iga kuu teisel nädalal on neil tantsu workshop nimega "Danceaholies", kus ka mina eesti rahvatantsu õpetamas käin. Hostvanematega koos olen 12-14 jaanuaril Cygnet Folk Festivalil, kus ma teen ise eesti rahvatantsu õppimise workshopi.

Tasmaania saar on ligikaudu sama suur kui meie Eesti. Siitki "käiakse" mandrile ehk siis Austraalia mandrile. Seda enamasti lennukiga.

Siinsetel inimestel on hobiks matkamine. Siin on palju korralikke matkaradu. Olen ka käinud, aga mäkketõus on ikka päris väsitav. Kuid need avanevad vaated panevad väsimuse unustama, sest see on ikka võrratu!

Praegu on siin suvi ja õpilastel suvevaheaeg, kool algab jälle veebruarist. Päevad on päris kuumad

nii 27-30 kraadi. Vahel need kraadid polegi nii kõrged, kuid päike on tunduvalt kuumem kui Eestis. Kogu aeg peab end kreemitama.

Olen sündinud 5. detsembril ja seekord oli mu sünnipäev suvel! Esimaks makordselt minu elus on jõuludki nii tavatult kuumad. Kingitusi ja gatakse jõulude esimese püha hommikul. Ehk tuleb jõuluvanagi?!

Uskumatu, et olen Eestist ära olnud juba 5 kuud ja nüüd on **ainult 7** kuud jäänud.

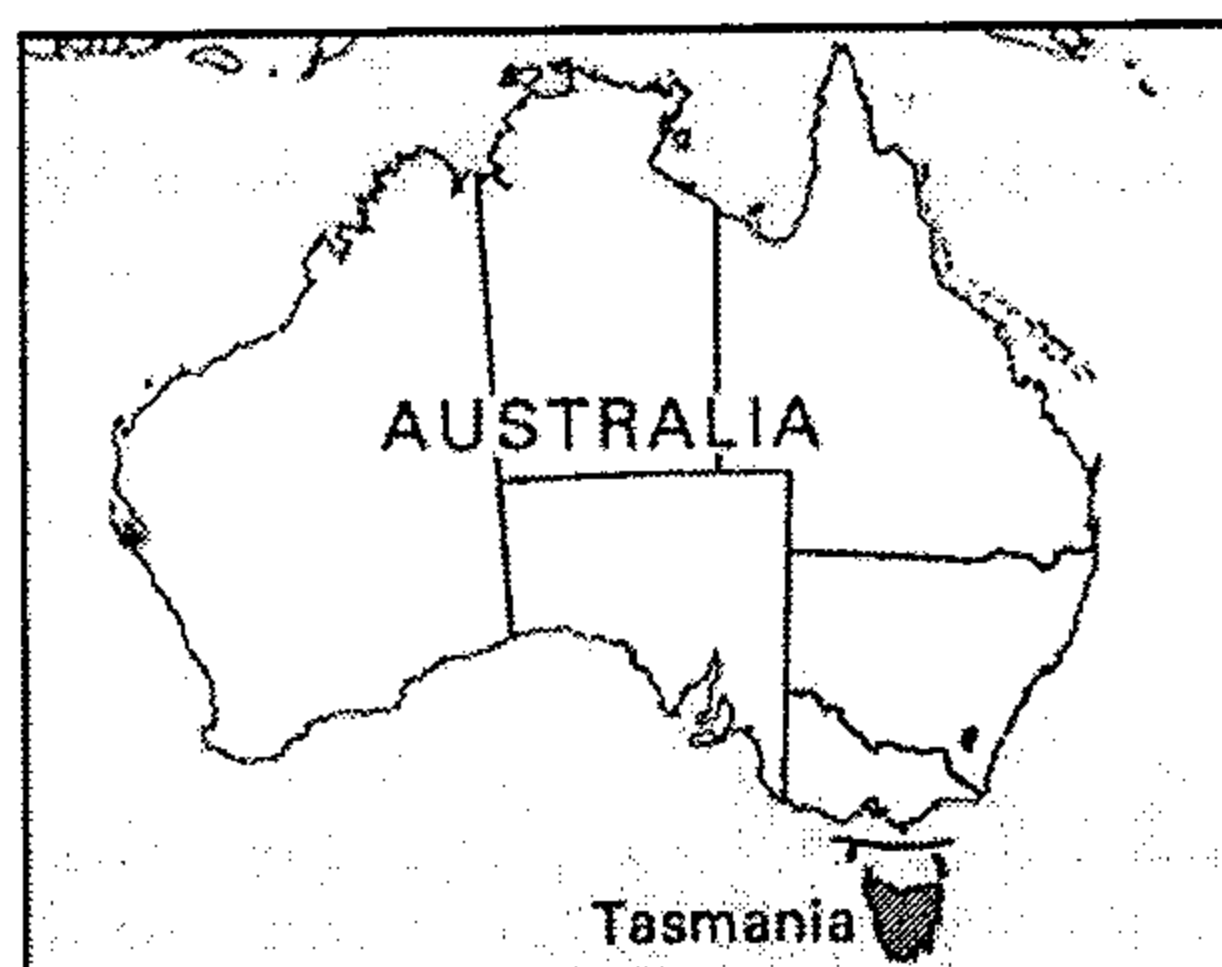
Tänu teile vanemad, vennad, õde, tädid, vanaema, Tõnu Lume, Tiiu Kopli, Hiivi-Liivi Mugamäe, Ester Tammis, AS Viimsi Keevitus, OÜ Terg, OÜ Hiiu Link, Hiiumaa Muuseum ja Käina Vallavalitsus, olen ma saanud tulla vahetusõpilaseks siia, maailma kuklapoolele.

20. jaanuaril lähen siit edasi teiseks poolaastaks õppima Uus-Meremaale.

Sealt tagasi tulles peatun nädala Hiinas Macaos, kus rahvatantsurühma "Killukese" koosseisus võtan osa International Youth Festivalist.

14. dets. 2007
mixie5@hotmail.ee

PS. Aga musta leiba tahaks küll väga!

Tõesti sündinud selgeltnägemise lugu

Tiiu Kopli

Oli 17. detsember 1971 kui Kassari ja Sõpruse kolhoosi rahvas otsustasid leivad ühte kappi panna.

Arupidamine kestis terve päeva, alul Kassaris, hiljem Käinas. Hääletati mitu korda. Otsus tuli raskelt.

Kassari oli harjunud oma jõuga toime tulema. Esimene laen võeti alles 1971. aastal saarele 50 numbrise telefonikeskjaama ostmiseks. Telefonid said kõik farmid, kontor, töökoda ja kõik kolhoosi pered, kes soovisid.

Sõpruses aeti asju suurelt. Oli

võetud riigilt palju laenu. Palgad olid tunduvalt suuremad kui Kassaris.

Riigi poliitika nägi ette suuri kolhoose (võrdle suurte valdade tegemist praegu), et teaduse ja tehnika saavutusi paremini kasutada. Vastuvaidlemine oli nagu vasikaga võidujooks.

Peale rasket päeva tuli osa rahvast Kassari kolhoosi sööklasse (kollane maja muuseumi juures) auru välja laskma. Muuseas pandi paberi lehtedele ennustus, mismoodi mõned asjad 20. aasta pärast Kassaris on.

Ennustasid Kalju Hülgl, Kalju Kask, Asta Tamm, Neemi Mölder,

Mati Nittim, Peeter Põllo, Illar Risti, Valter Teesalu ja Tiiu Kopli.

Ennustus pitseeriti ja avati 2. jaanuaril 1992 Kassari uues sööklas (töökoja kõrval) peaaegu sama seltskonna poolt.

Olime suutnud vaevalt pooled asjad õieti ära arvata.

Kõige täpsem oli Neemi Mölder 54%. Kahjuks tema ja Valter Teesalu olid selleks ajaks juba igaviku teele läinud.

Samas panime seal kirja kollektiivse ennustuse Kassari kohta 2002. aastaks.

Ülevaade „selgelt nägijate” töö tulemustest:

	1971	1971. a ennustus 1991. a	1992. a ennustus 2002 a.
Alalisi elanikke	260	263	arv suureneb u 300ni
Keskmine päevatasu	5,8 rbl.	20 rbl töötasu	?
Ühiskondlikke ehitisi	6	14	2 (koolimaja seltsimaja, muuseum)
Individuaallemmi	70	70	200, veiseid 100
Hobuseid	9	1	10
Sõiduautosid	4	88	hulga rohkem+ ca 90 Helikopter
Hotellikohti	2 (Lepa Anna juures)	30	u 100

Valimised

1.

Eestis palju erakondi
Taade-riide-raa
Igatsevad parlamenti
Taade-riide-raa
Kesikud, reformimehed
Taade-riide-raa
IRLi poisid, timmukraadid)
Taade-riide-raa
Rahvaliid ja rohelised
Taade-riide-raa
Kremli sõbrad, Ljoša omad
Taade-riide-raa
Karvased ja sulelised
Taade-riide-raa.

Refrään:

Vali mind, ohh vali mind
Ainult mina aitan sind.

2.

Mõni lubab palju raha
Taade-riide-raa
Ega see ei ole paha
Taade-riide-raa
Teine ütleb, õnn pole rahas
Taade-riide-raa
Mina arvan raha hulgas
Taade-riide-raa
Mõni lubab rikast riiki
Taade-riide-raa
Teine jälle palju pinssi
Taade-riide-raa
Mõni lubab kõike kohe
Taade-riide-raa
Teine ütleb, ootke vähe
Taade-riide-raa

Refrään:

Kääri käised ülesse,
Tule valimistele.

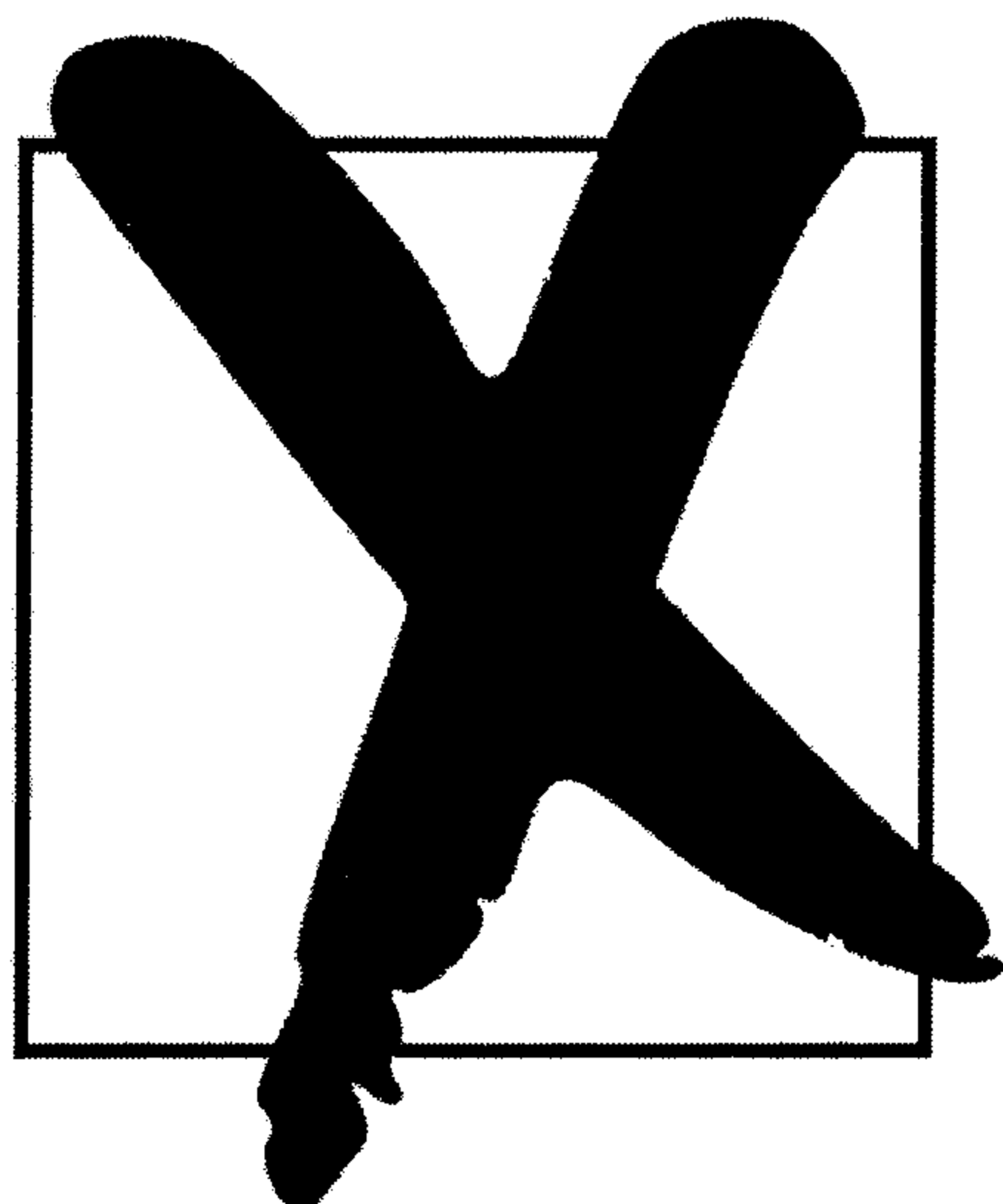
3.

Üksteist tõrvama nad mihklid
Taade-riide-raa
Ise on kut taevainglid
Taade-riide-raa
Üks ärib maad ja teine maju
Taade-riide-raa
Kõigil patte parasjagu
Taade-riide-raa
Jagavad ministrikohti
Taade-riide-raa
Juba enne valimisi
Taade-riide-raa
Tsirkust, leiba kõigil vaja
Taade-riide-raa
Teeme ise suures pajas
Taade-riide-raa

Refrään:

Hea kui ilus on fassaad
Kes see mujalt näha saa

Raha, palka, pinssi, õnne, lapsi,
(nii mitu sõna kui ans.liikmeid,
võib midagi juurde panna)
JOKK

Selgitus:

Eeslaulja

Ansambel: Taade-riide-raa ja ref.

Lõpp: iga ans.liige ütleb järjest ühe sõna, siis hõikavad
kõik läbisegi oma sõna

Lõpuks hõikab viimane jõuliselt JOKK

Autor: endine kassarlane Roosi Maive

Pühendatud Kassarimaa lehe
ilmumise 10. aastapäevaks

Kassari — Hiiumaa pärl

Kassari on imekena-
Sääretirp ja Piibunina.
Kauneid kohti teisigi.
Ei jõua üle lugedagi.

Peale kauni looduse
leidnud paljud mooduse,
kuidas närve puhata
ja soojas meres supelda.

Saarel puhkab kuulsusi,
Mitut masti muulasi.
Siin on suvekodu Krossil.
Purdel, Viidalepal, mitmel bossil.

Kahjuks enam Pansot pole,
Kes meid naerutaks mis kole.
Otski saarel kuulsust tõi,
Külaskäik küll väikseks jäi.

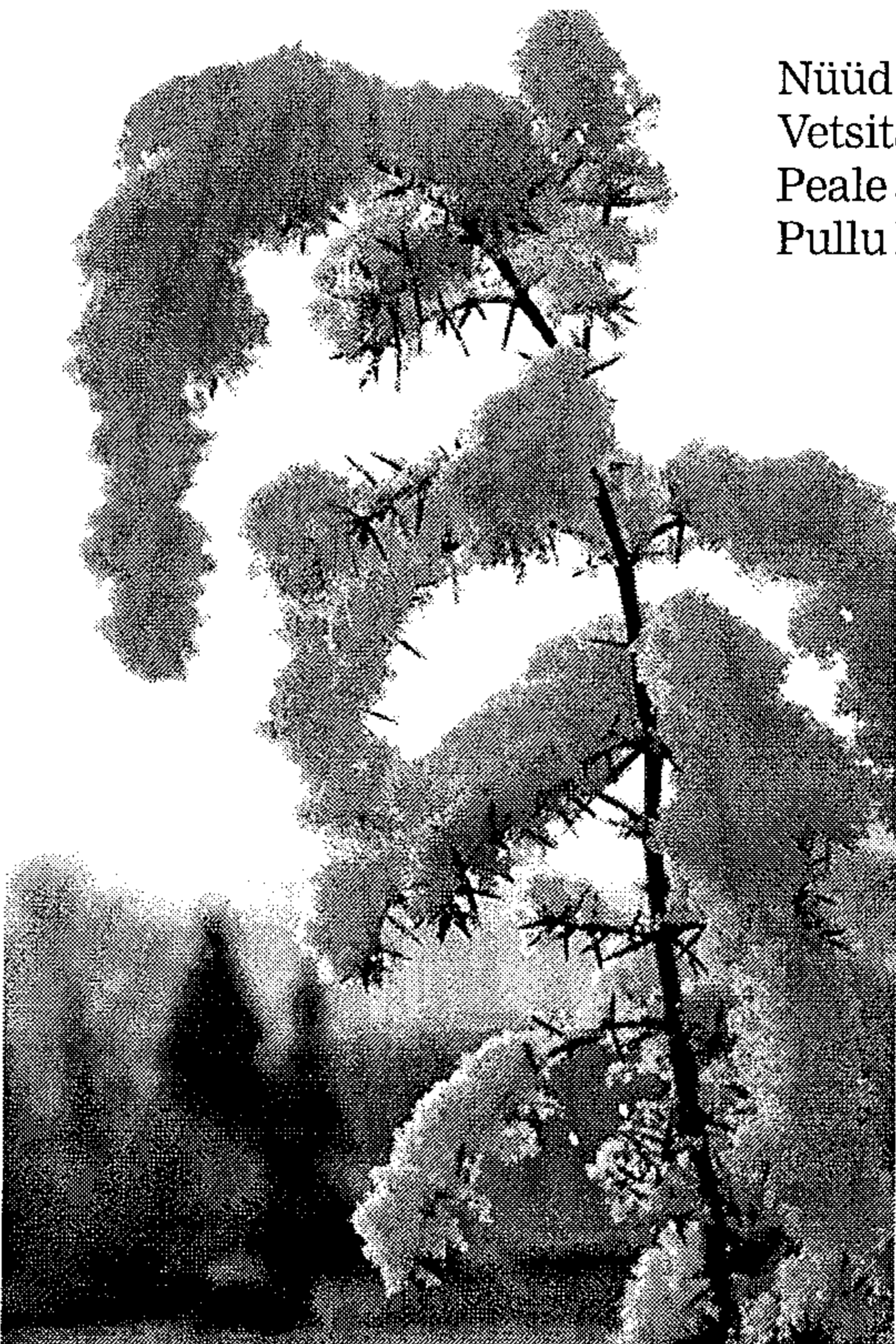
Tähtsaim tegelane aga
Oli kuulus Lepa Anna.
Temast mälestus on jääv,
Seda tõestab Anna Sukasäär.

Ega seegi pole paha,
Värsket verd on juurde vaja.
Nii on rahval huvitav
Ja rohkem saarel suvitab.

Nüüd on tegijateks aga
Vetsitall ja rahvamaja.
Peale selle laineid lööb
Pullu Pubi peale tööd.

Haridus(e)selts on see,
kes suure töö ära teeb.
Rahva harimine nende mureks,
Et kultuur välja ei sureks-
Oma leht, ansambel ka,
mida rohkem tahta saab!

Mida öelda lõpetuseks,
Kassarimaa kiituseks?
Olge uhked, et te saate
Elada nii kaunil saarel!

TEATED**TEATED****TEATED****TEATED****TEATED****TEATED****TEATED****TEATED**

☛ Pühapäeval 23.detsembril kell 13 toimub Kassari Pühapäevakooli jõulupidu.

☛ Pühade jumalateenistused:

- 23. detsembril
kell 15 Ühtri palvemajas
Lõuna–Hiiumaa koguduste
ühiskoosolek
- 24. detsembril
kell 10.30 Mäeltse palvemajas
kell 15.00 Kassari kabelis
- 25. detsembril
kell 10.30 Mäeltse palvemajas
- 30. detsembril
kell 13.00 Kassari kabelis
- 1. jaanuaril
kell 10.30 Mäeltse palvemajas

☛ Neljapäeval 27.detsembril kell 19 Emmaste koolimajas Hiiumaa külade aastavahetuse pidu. Tasu 60.- krooni maksta külavanema kätte.

☛ 24.veebruaril(või 23-ndal) toimub Eesti Vabariigi 90 sünniaastapäevale pühendatud kontsert Kassari Rahvama-
jas.

Peagi tuleb valmistuma hakata. Seoses sellega ootan lapsi, kes tahaksid pisut muusika järgi tantsida/kõndida. Nimelt on plaanis lavastada tantsuline lugu Kassari merest kerkimisest. Tarvis on ca 5 luigekest, mõni liblikas, lilli, erinevaid metsloomi, kalu, hobuseid jm. Tantsus on kohta ka kõikidele väga väikestele poistele-tüdrukutele, kes roomavad või alles käima on õppinud.

Info Merike Niimann tel.4697181 õ. 5263168

Eelkooliealisi lapsi(ka koos vanematega) ootan 2. jaanuaril kell 11 ja kooliealisi lapsi samal päeval kell 12

Samaks ajaks on plaan avada ka näitus "Ridikül kui naise ustavaim kaaslane läbi elu". Selle jaoks kogume n.ö. lugudega käekotte.Kindlasti on neid igas peres. Palun tooge mõni neist teistegi silma rõõmustama!

Palun pange paberile kirjutatud lugu (kes, millal kasutanud, millal ostetud, omanik jms info) ja tooge see raamatukokku. Ette tänades, Merike Niimann

☛ Rahvama-
jas on võimalik kangastelgedel kududa.

Kokku leppida Ingaga tel 4697222 või 53965553

TEATED**TEATED****TEATED****TEATED****TEATED****TEATED****TEATED****TEATED**

Talvesoe

Vaaremade valged palakad,
heegelpitsiga päevatekid...
Kauge küünlakuu jääkahmas jalakad,
vana rohtaia härmas hekid...

Mööda taskurätikupalistust pitsipael
nagu õrnuke uits.
Kesk talve ja pakase valitsust
kodukorstna kiudkerge suits...

Kaudu takuste linade kareda koe
argiõhtute tõhus tunne.
Püüriniplisest armsate sõrmede soe
aina aimumas omade unne...

Aasta läheneb lõpule

Meie meeltes on mälestused, lõhnad ja küünlavalgus, ilma milleta kuidagi jõulutunne tulla ei saa. Nii suurele kui väiksele on oluline kodune siirus. Hing kogeb ülevust.

Võtame endale hingeaga, et rahu ja rõõm saaks meisse voolata.

Kuulame iseend, laseme ajal minna ja tunneme rõõmu sellest, mis on.

Igaühel on oma, kordumatu võimalus saada osa jõulurõõmust.

Jõulud ei jää kunagi tulemata.

Ilusaid jõule
ja õnne uuel aastal!

Välja andnud Kassari Haridusselts
Kontakttelefon 4697 222
Ilmub kaks korda aastas.

Kokku kirjutanud Merike Niimann ja Urmas Lauri, tagakaane foto Urmas Lauri